

Схвалено

Антимонопольним комітетом

України

п. 6 протоколу № 35

засідання Комітету

від 06 жовтня 2022 р.

Узагальнення практики застосування органами Антимонопольного комітету України норм пунктів 13, 14, 15 статті 50 та абзацу сьомого частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції»

1. Вступ

Одержання інформації за вимогами та запитами до суб'єктів господарювання, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю є одним із головних інструментів проведення розслідування у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, досліджень передумов і стану конкуренції на товарних ринках. Поряд із цим запитами на отримання інформації мають важливе значення під час розгляду питань про надання дозволу на угоджені дії, концентрацію суб'єктів господарювання.

З метою забезпечення дієвості та ефективності отримання органами Антимонопольного комітету України (далі – Комітет) інформації, необхідної для виконання ними покладених законодавством завдань, за порушення порядку надання інформації органам Комітету встановлено відповідальність.

Відповідно до пунктів 13, 14 та 15 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (далі – Закон) порушеннями законодавства про захист економічної конкуренції є:

неподання інформації Комітету, його територіальному відділенню у встановлені органами Комітету, головою його територіального відділення чи нормативно-правовими актами строки;

подання інформації в неповному обсязі Антимонопольному комітету України, його територіальному відділенню у встановлені органами Антимонопольного комітету України, головою його територіального відділення чи нормативно-правовими актами строки;

подання недостовірної інформації Антимонопольному комітету України, його територіальному відділенню.

З метою визначення єдиних підходів щодо вирішення деяких питань розслідування та кваліфікації порушень законодавства про захист економічної конкуренції, пов'язаних із поданням інформації на вимогу органів Антимонопольному комітету України, Комітет прийняв Інформаційний лист від 13.06.2019 № 70/01 «Про запитування інформації органами Антимонопольного комітету України та застосування відповідальності за порушення, пов'язані з запитуванням інформації» (далі – Інформаційний лист).

Огляд оновленої судової практики Верховного Суду України у справах про порушення, пов'язані із запитуванням інформації, наведено в розділі V «Порушення, пов'язані із запитуванням інформації, проведенням перевірок» Огляду судової практики Верховного Суду з питань застосування законодавства про захист економічної конкуренції, що міститься в Інформаційному листі Комітету від 03.06.2022 (далі – Огляд).

Протягом 2020 – 2021 років органами в Комітеті напрацьовано значну практику застосування положень пунктів 13 – 15 статті 50 Закону, вироблено підходи до правової оцінки ряду типових ситуацій, що виникають у зв'язку з одержанням інформації на вимоги та запити. Разом із тим виявлено деякі особливості правозастосування в цій сфері.

У цьому узагальненні вживаються такі скорочення:

АК ТВ Комітету – адміністративна колегія територіального відділення Антимонопольного комітету України;

Комітет – Антимонопольний комітет України;

АУД – антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання;

ЗМС – зловживання монополією (домінуючим) становищем на ринку;

МОТВ – міжбласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України;

НК – недобросовісна конкуренція;

ТАК Комітету – Тимчасова адміністративна колегія Антимонопольного комітету України;

ТВ Комітету – територіальне відділення Антимонопольного комітету України.

2. Кількість і структура проаналізованих порушень законодавства про захист економічної конкуренції

У формах звітності Комітету наявна інформація про 294 рішення щодо інформаційних порушень, якими визнано вчинення 371 порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачених пунктами 13, 14 та 15 статті 50 Закону, у тому числі у 2020 році – 131 рішення щодо 163 порушень, у 2021 році – 163 рішення щодо 208 порушень (див. табл. 1а, 1б та 1в).

Найбільш поширеним видом інформаційних порушень у 2020 – 2021 роках було неподання інформації (66,3 % інформаційних порушень). Подання інформації в неповному обсязі, тобто випадки, коли відповідь на вимогу у визначений строк надана частково, у тому числі хоча б на один із пунктів вимоги, становило 24,8 % випадків інформаційних порушень. Їхня кількість у 2020 – 2021 роках була у 2,7 разу меншою, ніж неподання інформації.

Таблиця 1а

Розподіл рішень 2020 року за видами порушень

Порушення / орган, який прийняв рішення	Неподання інформації (п. 13 ст. 50 Закону)	Подання інформації в неповному обсязі (п. 14 ст. 50 Закону)	Подання недостовірної інформації (п. 15 ст. 50 Закону)
Комітет, ТАК Комітету	23	6	11
% від інформаційних порушень Комітету і ТАК Комітету	57,5	15	27,5
АК ТВ Комітету	87	30	6
% від інформаційних порушень ТВ Комітету	70,7	24,4	4,9
Всього	110	36	17
% від інформаційних порушень	67,5	22,1	10,4

Таблиця 1б

Розподіл рішень 2021 року за видами порушень

Порушення/ орган, який прийняв рішення	Неподання інформації (п. 13 ст. 50 Закону)	Подання інформації в неповному обсязі (п. 14 ст. 50 Закону)	Подання недостовірної інформації (п. 15 ст. 50 Закону)
ТАК Комітету	33	31	8
% від інформаційних порушень ТАК Комітету	45,8	43,1	11,1
АК ТВ Комітету	103	25	8
% від інформаційних порушень ТВ Комітету	75,7	18,4	5,9
Всього	136	56	16
% від інформаційних порушень	65,4	26,9	7,7

Таблиця 1в

Розподіл рішень 2020 – 2021 років за видами порушень

Порушення/ орган, який прийняв рішення	Неподання інформації (п. 13 ст. 50 Закону)	Подання інформації в неповному обсязі (п. 14 ст. 50 Закону)	Подання недостовірної інформації (п. 15 ст. 50 Закону)
Комітет, ТАК Комітету	56	37	19
% від інформаційних порушень Комітету і ТАК Комітету	50,0	33,0	17,0
АК ТВ Комітету	190	55	14
% від інформаційних порушень ТВ Комітету	70,4	23,2	6,4
Всього	246	92	33
% від інформаційних порушень	66,3	24,8	8,9

У 2021 році як серед рішень ТАК Комітету, так і серед рішень АК ТВ Комітету сукупна частка порушень у вигляді неподання інформації та подання інформації в неповному обсязі приблизно однакова (ТАК Комітету – 83,0 %, АК ТВ Комітету – 91,1 %). При цьому, якщо ТАК Комітету кваліфікували за пунктами 13 та 14 статті 50 Закону приблизно однакову кількість порушень (відповідно 33 та 31), то АК ТВ Комітету застосовували кваліфікацію за пунктом 13 (неподання інформації) у 3,4 разу частіше, ніж за пунктом 14 (подання інформації в неповному обсязі), тобто кваліфікуючи порушення за пунктом 13 статті 50, що передбачає більш широке визначення складу порушення, отже, більшу ймовірність його доведення.

Кількість рішень з кваліфікацією за пунктом 15 статті 50 Закону (подання недостовірної інформації) у цілому у 2020 – 2021 роках була в 10 разів меншою, ніж за пунктами 13 та 14. Така відмінність пов'язана насамперед із тим, що подання недостовірної інформації, на відміну від неподання інформації чи подання інформації в неповному обсязі, є неочевидним і не завжди може бути встановлено органом Комітету. В усіх випадках притягнення до відповідальності за подання недостовірної інформації за рішеннями ТАК Комітету, вимоги надсилались у зв'язку з розглядом справ про надання дозволу на концентрацію, коли Комітет мав змогу отримувати відповідні відомості з інших джерел (наприклад, із матеріалів, наданих з іншими заявами про надання дозволу на концентрацію), і лише в одному випадку АК ТВ Комітету притягнула до відповідальності за подання недостовірної інформації у зв'язку з розглядом справи про антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання.

Під час цього узагальнення проаналізовано 140 рішень органів Комітету у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, прийнятих у 2021 році. З них 69 рішень прийнято тимчасовими адміністративними колегіями Комітету, 71 рішення – адміністративними колегіями територіальних відділень Комітету.

3. Підстави для направлення вимог, неналежне виконання яких визнано порушеннями законодавства про захист економічної конкуренції

Як зазначено в пунктах 5 та 6 Інформаційного листа, «направлення органами Комітету вимог про надання інформації є правомірним лише у випадках, коли законодавство наділяє органи Комітету повноваженнями здійснювати діяльність, у зв'язку з якою вимагається інформація», «частина перша статті 22-1 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» наділяє органи Комітету правом вимагати надання інформації (а саме, документів, предметів чи інших носіїв інформації, пояснення, іншої інформації, в тому числі з обмеженим доступом та банківську таємницю) лише у разі, якщо така інформація є необхідною для виконання Комітетом завдань, передбачених законодавством про захист економічної конкуренції (про захист від недобросовісної конкуренції) та про державну допомогу суб'єктам господарювання».

Відповідно до пункту 48 Інформаційного листа передбачає, що підстави, у зв'язку з якими направлялася відповідна вимога (розгляд заяви або справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції чи інша підстава, не пов'язана з розслідуванням порушення), зазначаються в рішенні про притягнення суб'єкта до відповідальності. Крім того, мета запитування інформації впливає на визначення базового розміру штрафу за порушення пунктів 13, 14, 15 статті 50 Закону, що, у свою чергу, відповідає пункту 12.4.2 Рекомендаційних роз'яснень від 09.08.2016 № 39-pp «Щодо застосування положень частин другої, п'ятої та шостої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», частин першої та другої статті 21 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» (далі – Рекомендаційні роз'яснення № 39-pp).

Аналіз підстав для направлення вимог, у зв'язку з невиконанням або неналежним виконанням яких розглядалися справи у зв'язку з порушеннями пунктів 13, 14, 15 статті 50 Закону (див. табл. 2), виявив, що лише у 36 відсотках випадків вимоги направлялись у зв'язку з розслідуваннями у справах про антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання, зловживанням монопольним (домінуючим) становищем, недобросовісну конкуренцію.

У 10,5 % випадків вказані порушення Закону були пов'язані з розглядом питань про надання дозволу на концентрацію суб'єктів господарювання, причому в 4,7 % випадків стосувалися подання недостовірної інформації, і в 3,5 % порушення Закону полягали в неподанні інформації територіальним відділенням, які за дорученням Комітету здійснювали збирання відомостей, потрібних для вирішення питання про надання дозволу на концентрацію.

У 22,5 % випадків суб'єкти господарювання притягувалися за неподання інформації або подання інформації в неповному обсязі, яка вимагалась у зв'язку з виконанням інших завдань Комітету, які, як правило, формулювалися в загальному вигляді: «Здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції» на певному ринку чи в певній сфері.

Таблиця 2

Підстави для направлення вимог, невиконання або неналежне виконання яких визнано порушенням законодавства про захист економічної конкуренції у 2021 році

Орган	ТАК Комітету			АК ТВ Комітету			Разом
	п. 13 ст. 50	п. 14 ст. 50	п. 15 ст. 50	п. 13 ст. 50	п. 14 ст. 50	п. 15 ст. 50	
Кваліфікація							
Підстава для вимоги:							
розслідування АУД	3	11	0	21	3	1	39
розслідування ЗМС	4	7	0	4	0	0	15
розслідування НК	0	0	0	7	0	0	7
контроль за концентрацією	2	2	8	6	0	0	18
Інші	19	1	0	14	4	0	38
В рішенні не зазначено	3	3	1	8	7	1	23

4. Встановлення строків подання інформації на вимоги

Відповідно до пункту 33 Інформаційного листа під час визначення строків для надання інформації на вимогу орган Комітету або голова територіального відділення Комітету має керуватися міркуваннями розумності та враховувати обсяг і складність збирання та опрацювання суб'єктом запитуваної в нього інформації. Зокрема, якщо запитуються документи, які є (мають бути) у суб'єкта на момент отримання вимоги (статут, господарський договір тощо), строк на надання відповіді може бути помірно стислим, але, як правило, не менше 5 робочих днів із дня отримання запиту суб'єктом.

Лише в окремих випадках (наприклад, коли збір інформації пов'язаний з виконанням термінового доручення Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України або з розглядом справи, зволікання з прийняттям рішення в якій може призвести до негативних наслідків) можуть встановлюватися більш стислі строки.

Майже у двох третинах проаналізованих випадків, відображених у рішеннях 2021 року, встановлювалися строки подання інформації 15 днів і більше, у тому числі в понад 37 % – 30 днів і більше (див. табл. 3).

Строки подання інформації, встановлені у вимогах (згідно з проаналізованими рішеннями 2021 року)

Строк подання інформації	До 5 днів	До 10 днів	До 15 днів	До 30 днів	Не зазначено
Кількість	3	19	36	52	30
Відсоток від проаналізованих	2,1	13,6	25,7	37,1	21,4

5. Аналіз та спростування заперечень відповідачів

У 83 випадках (59,3 % проаналізованих рішень) міститься виклад наведених відповідачами причин неподання інформації, її подання в неповному обсязі або подання недостовірної інформації та оцінка їх фактичної та/або правової обґрунтованості. В решті випадків вони відсутні. Зазвичай це пов'язано з тим, що відповідачі не надавали заперечень та зауважень, або їхні зауваження зводилися до прохання взяти до уваги пом'якшувальні обставини під час визначення розміру штрафу. Лише в окремих випадках, замість аналізу та спростування заперечень відповідачів, в описово-мотивувальній частині рішення зазначено загальні міркування про те, що відповідач «надав пояснення щодо причин неподання інформації Комітету у встановлений строк, проте зміст цих пояснень не спростовує висновків та фактів, викладених у поданні про попередні висновки».

До типових спростувань заперечень відповідачів, наведених у проаналізованих рішеннях, належать, зокрема, такі:

Щодо визначення характеру та обсягу інформації, яку вимагають орган Комітету, голова ТВ, Комітет:

– законодавство про захист економічної конкуренції не містить вичерпного переліку випадків, у яких органи Комітету мають право вимагати відповідну інформацію у суб'єктів господарювання та інших осіб (рішення ТАК Комітету від 21.08.2020 № 22-р/тк), див. також пункт 17 розділу V Огляду: «Законодавство про захист економічної конкуренції не містить вичерпного переліку випадків, у яких органи Комітету мають право вимагати відповідну інформацію в суб'єктів господарювання. Інформація може бути витребувана як під час розгляду заяв, так і під час розгляду справ, а також в інших випадках, передбачених законом»;

– обов'язок надання інформації на вимогу органу Комітету суб'єкт господарювання повинен виконувати незалежно від того, чи розпочата органом Комітету справа про порушення законодавства про захист економічної конкуренції. Інформація може бути витребувана як під час розгляду заяв, так і під час розгляду справ, а також в інших випадках, передбачених законом (рішення ТАК Комітету від 21.08.2020 № 22-р/тк), див. також пункт 3 та пункт 7 розділу V Огляду: «Законодавчі акти України про захист економічної конкуренції не обмежують коло тих суб'єктів господарювання, у яких органом Комітету може бути витребувана інформація, лише тими особами, які беруть участь у справі», «обов'язок надання інформації на запит (вимогу) уповноваженої особи Комітету суб'єкт господарювання повинен

виконувати незалежно від того, чи розпочата органом Комітету справа про порушення законодавства про захист економічної конкуренції»;

– Закон України «Про Антимонопольний комітет України» та інші нормативно-правові акти не містять положень про право суб'єктів господарювання на відмову від виконання вимоги уповноваженої особи Комітету щодо подання інформації, необхідної для реалізації завдань, покладених на органи Комітету (рішення ТАК Комітету від 21.08.2020 № 22-р/тк), див. також пункт 14 розділу V Огляду: «Законодавство про захист економічної конкуренції не наділяє суб'єкта господарювання правом на власний розсуд вирішувати питання щодо форми, способу та доцільності витребування органом Комітету інформації, необхідної для виконання завдань, передбачених законодавством про захист економічної конкуренції»;

– Комітет самостійно встановлює, яка інформація є необхідною для проведення дослідження ринку, суб'єкти господарювання не можуть самостійно визначати, яку інформацію потрібно надавати (рішення ТАК Комітету від 12.08.2021 № 101-р/тк);

– адресат, якому направлена вимога, не наділений правом на власний розсуд оцінювати необхідність чи відсутність необхідності надавати запитувану інформацію (рішення ТАК Комітету від 11.08.2020 № 14-р/тк).

Щодо безумовного характеру обов'язку надання інформації на вимогу органу Комітету, голови ТВ, Комітету:

– наявність у діях суб'єктів господарювання порушень законодавства про захист економічної конкуренції, передбачених пунктами 13, 14, 15 статті 50 Закону, не залежить від того, чи створили такі дії суб'єкта господарювання перешкоди для аналізу іншої інформації органами Комітету, а також чи призвели такі дії до порушення строків розслідування або дослідження (рішення ТАК Комітету від 16.03.2020 № 1-р/тк);

– суб'єкти господарювання зобов'язані надавати інформацію на вимогу органів Комітету незалежно від того, чи є вони відповідачами у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, чи, за висновком Комітету, вони лише володіють необхідною інформацією (рішення ТАК Комітету від 16.03.2020 № 3-р/тк);

– суб'єкти господарювання, органи влади, органи місцевого самоврядування, органи адміністративно-господарського управління і контролю, об'єднання, всі інші юридичні особи та їх філії, фізичні особи зобов'язані надавати інформацію на вимогу органів Комітету незалежно від того, чи їх підозрюють у вчиненні порушення, чи, за висновком Комітету, вони лише володіють необхідною інформацією (рішення ТАК Комітету від 16.03.2020 № 1-р/тк).

Щодо врахування обставин отримання адресатом вимоги про надання інформації:

– відсутність договору на отримання поштової кореспонденції, укладеного із суб'єктом господарювання – адресатом, не є перешкодою для вручення йому / отримання ним поштових відправлень, отже, не повинно враховуватися як обставина, що унеможливає відповідальність за неподання інформації (рішення ТАК Комітету від 19.11.2021 № 154-р/тк);

– відповідно до Правил надання послуг поштового зв'язку, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 05.03.2009 № 270 (зі змінами), повідомлення про вручення поштового відправлення, яким оператор поштового зв'язку доводить до відома відправника чи уповноваженої ним особи інформацію про дату вручення реєстрованого поштового відправлення та прізвище отримувача, має статус офіційного документа, отже, є доказом вручення вимоги адресатові (рішення ТАК Комітету від 11.06.2021 № 48-р/тк, від 11.06.2021 № 49-р/тк);

– якщо порядок доставки пошти АТ «Укрпошта» з адресатом не узгоджувався та уповноважених осіб останнім не було визначено, пошта для нього доставляється на загальних умовах, зокрема, реєстровані поштові відправлення вручаються одержувачам за умови пред'явлення ними документів, що посвідчують особу згідно із законодавством. Відтак належними доказами отримання вимоги в такому випадку є повідомлення про вручення рекомендованого поштового відправлення з тринадцятизначним кодом, що має офіційний статус, та наявність запису на окремому аркуші книги для запису рекомендованих поштових відправлень і повідомлень із зазначенням факту її видачі листоношею поштового відділення зв'язку, даних, що посвідчують особу (без яких, відповідно до пункту 105 Правил надання послуг поштового зв'язку, неможливо отримати рекомендоване поштове відправлення), та особистого підпису фізичної особи – одержувача (рішення ТАК Комітету від 12.08.2021 № 94-р/тк);

– факт перебування особи, уповноваженої на одержання пошти, у відпустці не є підтвердженням того, що суб'єкт господарювання не міг отримувати поштові відправлення, за наявності інших доказів отримання адресатом поштового відправлення з вимогою, зокрема: заяви на доставку / вручення в певний час поштових відправлень, періодичних друкованих видань, довіреності із зазначенням уповноважених осіб на одержання поштових відправлень, накладної про одержання уповноваженою особою рекомендованого відправлення (рішення ТАК Комітету від 12.08.2021 № 97-р/тк);

– датою фактичного отримання вимоги юридичною особою вважається дата вручення вимоги особі, уповноваженій такою юридичною особою на отримання кореспонденції, що їй адресована. Відповідно до пунктів 94, 96 Правил надання послуг поштового зв'язку, порядок доставки поштових відправлень, повідомлень про вручення поштових відправлень юридичним особам узгоджується оператором поштового зв'язку з юридичною особою-отримувачем. Реєстровані поштові відправлення (крім рекомендованих), адресовані юридичним особам, видаються їх представникам, уповноваженим на одержання пошти, в об'єкті поштового зв'язку на підставі довіреності, оформленої в установленому порядку. Підпис уповноваженого представника суб'єкта господарювання на рекомендованому повідомленні про вручення поштового відправлення є належним доказом отримання таким суб'єктом господарювання вимоги Комітету. При цьому законодавство не пов'язує одержання вимоги про надання інформації юридичною особою з моментом вручення (передання) такої вимоги безпосередньо керівникові відповідної юридичної особи. Отже, непередання одержаної уповноваженим представником суб'єкта господарювання вимоги про надання інформації керівникові або передання її із запізненням не звільняють суб'єкта господарювання від відповідальності за несвоєчасне подання інформації (рішення ТАК Комітету від 14.05.2021 № 42-р/тк);

– відповідно до абзацу третього пункту 94 Правил надання послуг поштового зв'язку в разі вручення рекомендованих поштових відправлень з використанням абонентської поштової скриньки згідно з укладеним договором датою вручення вважається дата їх вкладення до скриньки (рішення ТАК Комітету від 12.08.2021 № 93-р/тк);

– внутрішня документація з питань обліку вхідної кореспонденції адресата не є доказом, що підтверджує дату отримання вимоги органу Комітету (рішення ТАК Комітету від 21.12.2021 № 186-р/тк).

Щодо належних доказів своєчасного надання відповіді на вимогу:

– Комітет наділений правом, а не обов'язком, призначати необхідні експертизи, результатів яких не вистачає для доведення факту вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції, отже, у випадку, якщо інформації, наявної в матеріалах справи, достатньо для доведення факту вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції, Комітет не має потреби в проведенні почеркознавчої та авторознавчої експертизи (рішення ТАК Комітету від 30.10.2020 № 34-р/тк);

– «фотокопія подій» поштових відправлень в мережі Інтернет, записи в журналі вхідної кореспонденції адресата не є належними доказами своєчасного направлення відповіді на вимоги органу Комітету (рішення ТАК Комітету від 16.03.2020 № 2-р/тк, від 14.05.2021 № 43-р/тк), див. також пункт 15 розділу V Огляду: «Супровідний лист та копія журналу вихідної кореспонденції суб'єкта господарювання не можуть бути визнані достатніми доказами, які засвідчують факт дійсного відправлення запитуваної органами Комітету інформації, оскільки складені суб'єктом господарювання в односторонньому порядку й не підтверджуються відповідною поштовою квитанцією, тоді як отримання таких документів заперечується органом Комітету»;

– копії конвертів із відбитком поштового штемпеля з датою, копії листів про надання інформації з датою, які завірені лише печаткою та підписом посадових осіб відповідача у справі, не є належними доказами своєчасного направлення відповіді на вимоги органу Комітету (рішення ТАК Комітету від 16.03.2020 № 2-р/тк);

– корпоративний сайт АТ «Укрпошта» є інформаційним ресурсом, створеним для покращення сервісу користувачів послуг поштового зв'язку України, отже, інформація про пересилання поштових відправлень на сайті АТ «Укрпошта» не є належним доказом вручення поштових відправлень (рішення ТАК Комітету від 21.12.2021 № 186-р/тк).

Щодо врахування неналежного пересилання відповіді підприємствами поштового зв'язку:

– неналежне пересилання поштового відправлення підприємством поштового зв'язку не звільняє від відповідальності за неподання інформації у встановлений строк, якщо відсутні докази його своєчасного надання на пошту (рішення ТАК Комітету від 14.05.2021 № 43-р/тк);

Щодо відсутності в адресата затребуваної інформації з об'єктивних причин:

– якщо в адресата вимоги затребувана інформація відсутня, зокрема, у зв'язку з тим, що була утилізована відповідно до законодавства України, потрібно надати інформацію щодо

нормативно-правових актів, відповідно до яких знищено документи, та копії актів, що підтверджують знищення документів, у яких містилася така інформація (рішення ТАК Комітету від 12.08.2021 № 109-р/тк).

Щодо продовження строків відповіді на вимогу:

– у разі відсутності можливості надання запитуваної інформації у визначений вимогою строк не пізніше кінцевої дати надання відповіді, визначеної у вимозі, можна звернутися до Комітету з обґрунтованим клопотанням щодо продовження строку надання інформації на вимогу з поясненням причин неможливості надання запитуваної інформації у визначений вимогою строк (рішення ТАК Комітету від 12.08.2021 № 93-р/тк, № 107-р/тк);

– повідомлення, надіслане на електронну пошту органу Комітету, не може розглядатися як обґрунтоване клопотання про продовження строку надання інформації, якщо в ньому не зазначено підстав та обґрунтувань для продовження, відсутні реквізити вимоги Комітету, щодо якої має бути продовжено термін, а також у разі, коли повідомлення не відповідає вимогам формату даних електронного документообігу та не містить обов'язкових реквізитів електронного документа (зокрема, електронного підпису відповідальної особи), передбачених статтею 5 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» (рішення ТАК Комітету від 14.05.2021 № 41-р/тк);

– надсилання адресатом вимоги клопотання щодо продовження строку надання відповіді на вимогу не зупиняє перебігу строку надання інформації та обов'язку її надання (рішення ТАК Комітету від 14.05.2021 № 45-р/тк);

– повідомлення адресатом вимоги про нерозуміння поставленого у вимозі питання та про необхідність його уточнення для надання повної інформації не є обґрунтованим клопотанням про продовження терміну надання інформації на вимогу (рішення ТАК Комітету від 11.06.2021 № 50-р/тк, № 51-р/тк, № 52-р/тк, № 53-р/тк);

– прохання надати роз'яснення про відповіді на питання вимоги не є обґрунтованим клопотанням про продовження строку надання інформації на вимогу, таке клопотання обов'язково має містити пояснення причин неможливості надання запитуваної інформації у визначений у вимозі строк (рішення ТАК Комітету від 12.08.2021 № 104-р/тк);

– неповідомлення Комітетом про незгоду із клопотанням щодо продовження строків надання відповіді не означає, що строки є продовженими. Підтвердженням продовження строку надання інформації на вимогу є лист Комітету про продовження строку (рішення ТАК Комітету від 02.04.2021 № 29-р/тк);

– відсутність відповіді органу Комітету на клопотання щодо продовження строку надання відповіді на вимогу про надання інформації не може розглядатися як мовчазна згода дозвільного органу відповідно до частини першої статті 1 Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», оскільки Комітет згідно із цим Законом та Законом «Про Антимонопольний комітет України» не є дозвільним органом, а продовження строку відповіді на вимогу – дозвільною діяльністю. Відповідно, за відсутності відповіді органу Комітету на клопотання воно є незадоволеним (рішення ТАК Комітету від 12.08.2021 № 106-р/тк).

Щодо наявності умислу (вини) у діях адресата в разі неподання (неповного подання) інформації у встановлений строк:

– підтверджено положення пункту 48 Інформаційного листа, що законодавство не пов'язує застосування відповідальності за порушення, передбачені пунктами 13 – 15 статті 50 Закону, з наявністю в суб'єкта господарювання (адресата вимоги) вини в тій чи іншій формі. Відтак відсутність в адресата вимоги умислу щодо вчинення певних дій або невчинення дій через недбалість чи необізнаність окремих співробітників адресата вимоги не усувають факту правопорушення (рішення ТАК Комітету від 19.11.2021 № 153-р/тк, від 12.08.2021 № 93-р/тк);

– положення Кодексу України про адміністративні правопорушення стосовно обов'язкової наявності вини як підстави для притягнення особи до відповідальності не можуть бути застосовані за аналогією до правовідносин, пов'язаних із захистом економічної конкуренції (рішення ТАК Комітету від 12.08.2021 № 93-р/тк), див. також пункт 1 розділу V Огляду: «Оскільки питання витребування інформації органами Комітету врегульовано на законодавчому рівні, відсутні підстави для застосування аналогії закону або аналогії права».

Щодо відповідальності за неподання інформації на декілька вимог, які орган Комітету направив до одного суб'єкта господарювання:

– підтверджено положення пункту 61 Інформаційного листа, що кожна окрема вимога органу Комітету, одержана суб'єктом господарювання, є окремим юридичним фактом, що породжує правовідносини, у силу яких одержувач повинен надати відповідну інформацію в установленій органом Комітету строк. Невиконання цього обов'язку, у свою чергу, є юридичним фактом, який породжує між одержувачем та органом Комітету правовідносини, пов'язані з виникненням повноваження із застосування до одержувача відповідальності за невиконання обов'язку щодо вчасного подання інформації. З огляду на зазначене неподання інформації на кілька однакових чи близьких за змістом вимог органу Комітету не може розглядатися як одне триваюче правопорушення у вигляді неподання інформації, оскільки вчиняється в різних правовідносинах, які породжуються кожною вимогою про надання інформації. Кожен факт неподання інформації на вимогу органу Комітету, включно з вимогами однакового чи близького змісту (повторними вимогами), є окремим порушенням, передбаченим пунктом 13 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції». За кожен факт такого порушення суб'єкт притягується до відповідальності незалежно від того, чи притягувався він до відповідальності за таке ж правопорушення в минулому (рішення ТАК Комітету від 14.05.2021 № 43-р/тк, від 13.12.2021 № 174-р/тк), див. також пункт 9 розділу V Огляду: «Факти неодноразового неподання одним і тим самим суб'єктом господарювання інформації на запити органу Комітету є самостійними (окремими) порушеннями законодавства про захист економічної конкуренції».

Щодо можливості звільнення відповідача від відповідальності за порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачені пунктами 13 – 15 статті 50 Закону:

– Закон не містить положень про звільнення суб'єктів господарювання від сплати штрафу (рішення ТАК Комітету від 19.11.2021 № 153-р/тк);

– неподання інформації на вимогу Комітету внаслідок комунікаційного збою з технічних причин не звільняє від відповідальності за порушення, передбачені пунктами 13 – 14 статті 50 Закону (рішення ТАК Комітету від 14.05.2021 № 44-р/тк);

– законодавством не передбачено звільнення від обов'язку подання Комітету інформації в установлені строки у зв'язку з поширенням на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19 (рішення ТАК Комітету від 23.12.2020 № 52-р/тк, від 14.05.2021 № 45-р/тк, від 12.08.2021 № 93-р/тк);

– законодавством не передбачено звільнення від обов'язку надання Комітету інформації в установлені строки у зв'язку з кадровими ротаціями в керівному складі суб'єкта господарювання (рішення ТАК Комітету від 12.08.2021 № 100-р/тк);

– звільнення від обов'язку надання Комітету інформації в установлені строки у зв'язку з незнанням практики та методів роботи Комітету не передбачено чинним законодавством України (рішення ТАК Комітету від 21.12.2021 № 188-р/тк);

– підтверджено пункт 62 Інформаційного листа, що невиконання приписів частини першої статті 63 Закону, відповідно до якої суб'єкти господарювання, пов'язані відносинами контролю, зобов'язані забезпечувати обмін інформацією між собою, не звільняє інших суб'єктів господарювання, яким повинна бути надана така інформація для відповіді на вимогу органу Комітету, від відповідальності за неподання інформації чи подання неповної інформації (рішення ТАК Комітету від 23.12.2020 № 55-р/тк, від 12.08.2021 № 105-р/тк, від 21.12.2021 № 187-р/тк).

6. Подвійна кваліфікація інформаційних порушень

Зміст приписів статті 50 Закону дозволяє одночасну кваліфікацію дій відповідача, пов'язаних із наданням відповіді на одну й ту ж вимогу, за пунктом 14 (надання інформації в неповному обсязі) та за пунктом 15 (надання недостовірної інформації). Для прикладу, у справі № 144-26.13/118-21 встановлено, що на вимогу про надання копій договорів, на підставі яких суб'єкт господарювання здійснював реалізацію продукції за договорами поставки та її передання за договорами комісії, адресат вимоги надав копію договору комісії, без додаткових угод, якими були внесені зміни до договору, тобто надав інформацію в неповному обсязі. При цьому один із договорів комісії, копію якого надано, мав той самий номер та дату, що був наданий раніше, але з відмінним змістом і підписаний іншою особою. Надання копії договору без додаткових угод кваліфіковано за пунктом 14 статті 50 Закону, а надання неавтентичної копії договору – за пунктом 15 статті 50 Закону.

7. Відповідальність за інформаційні порушення законодавства про захист економічної конкуренції

Згідно з абзацом сьомим частини другої статті 52 Закону за порушення, передбачені пунктами 13 – 15 статті 50 Закону, накладаються штрафи в розмірі до одного відсотка доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.

Фактичний діапазон розмірів штрафів, накладених у 2020 – 2021 роках на відповідачів за порушення законодавства у вигляді неподання, подання в неповному обсязі, подання недостовірної інформації, становив від 24 грн (рішення від 14.04.2021 № 60/30-р/к) до 2,4 млн грн (рішення від 13.12.2021 № 168-р/тк). Тимчасовими адміністративними колегіями Комітету в цей час, з метою забезпечення стримувального ефекту, накладено тринадцять штрафів за інформаційні порушення в розмірі понад 2 505 тис. грн, у тому числі чотири штрафи в розмірі одного млн грн та більше (див. табл. 4).

Таблиця 4

Штрафи, накладені за інформаційні порушення, з урахуванням потреби забезпечення належного стримувального ефекту

Рішення	Кваліфікація	Розмір штрафу за одне порушення, грн
№ 168-р/тк від 13.12.2021	п. 14 ст. 50 Закону	2 408 600
№ 54-р/тк від 11.06.2021	п. 13 ст. 50 Закону	1 264 483
№ 36-р/тк від 30.10.2020	п. 13 ст. 50 Закону	1 057 865
№ 31-р/тк від 02.04.2021	п.13 ст. 50 Закону	1 000 000
№ 51-р/тк від 11.06.2021	п. 14 ст. 50 Закону	821 866
№ 47-р/тк від 11.06.2021	п. 14 ст. 50 Закону	609 707
№ 13-р/тк від 11.08.2020	п. 13 ст. 50 Закону	500 000
№ 108-р/тк від 12.08.2021	п. 13 ст. 50 Закону	489 213 (двічі)
№ 55-р/тк від 11.06.2021	п. 14 ст. 50 Закону	404 839 (двічі)
№ 20-р/тк від 21.08.2020	п. 13 ст. 50 Закону	395 807
№ 101-р/тк від 12.08.2021	п. 13 ст. 50 Закону	350 000
№ 109-р/тк від 12.08.2021	п. 14 ст. 50 Закону	316 400 (двічі)
№ 104-р/тк від 12.08.2021	п. 14 ст. 50 Закону	314 645

У випадках, коли штраф накладався в розмірі менше 13 600 грн, відповідачі мали незначний розмір річного доходу (виручки), який, з урахуванням норм абзацу сьомого частини другої статті 52 Закону, не дозволяв накласти штраф у більшому розмірі.

Пропозиції

Взяти до уваги під час застосування в аналогічних випадках напрацьовані у 2020 – 2021 роках Тимчасовими адміністративними колегіями Комітету правові позиції щодо оцінки та спростування заперечень відповідачів.

Начальник Управління економічного аналізу

Владислав КРИЖНІЙ